Број 166. У Новом Саду, у недељу 25. јула 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за светцем.

Цена је за Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна.
За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.
Поједини бројеви стају 10 потура.
Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.
Телефон бр. 131.

Са руско-јапанског бојишта.

На руско-јапанском бојишту, све се већма окреће против Јапанаца. Бадава бележе јапански пријатељи све нове и нове победе Јапанаца. Данас се види, да те победе нису победе.

Руси немају у Манџурији ни из близу половину толико војске колико Јапанци. Њих је у истини изненадио овај рат. А кад их је већ изненадио, они отпочеше веома обазриву војну. Отпочеше је с планом на будућност.

Ако су Руси хтели не само да победе, но да им ово изненађење донесе што мање штете, они су морали учинити двоје. Прво да осигурају манџурску железницу, јер само туда могу добијати храну, џебану и војску. Како нам наш дописник јавља Русија је поставила страже дуж железнице од Волге до Љаојанга, а то је на преко 6000 врста. Тамо је скоро војник до војника, а на свима станицама су повећа оделења.

То је морала учинити Русија, јер су се Јапанци окомили да кришом или изненађењем разоре железничку пругу. Због тога немају Руси још за сад војске на гомили.

Под таквим приликама Русима није остало друго, но да се повлаче и избегавају велике сукобе све дотле, докле могу. Али им је у плану и то, да на свима згодним позицијама дају Јапанцима отпор све дотле, док то могу учинити, а да се не изложе никаквој већој опасности. И ми видимо где осредња руска оделења боре се и по два три дана, док не одступе. Одступају онда, кад Јапанци доведу по 3 и 4 пута јачу силу. Јапанци ово износе као победу, али је то жалосна победа.

Они нападају, те их гине неколико пута колико Руса. Треба имати на уму и руску тактику. Јапанци су до сад већ небројено пута тврдили а и њима и енглески официри, да је ово ил оно оделење руске војске опкољено, ил да ће га опколити, ал до тог никад није дошло. Значи, Руси су се увек повлачили од своје воље и имали исход у рукама.

Треба уочити и то, да Јапанци после сваке битке не гоне никад Русе, јер су увек ужасно искрвављени и изгинули. Код Порт-Артура и у Манџурији изгинуло је већ толико Јапанаца, у неким биткама по 5, 10, па и 20 хиљада — да ће скоро доћи дан, кад ће Куропаткин моћи прећи у нападај. Мишченкови Козаци чине чуда, они с дана на дан тамане Јапанце и задали су им ужасан страх...

У најновијој битци код Утушаха показали су се дивно Црногорци. Потпуковник Јован Поповић Липовац, (Црногорац) постављен је усред битке за главног команданта свију оделења која се тамо боре.

По извештају нашег дописника, Поповић Липовац показао је чуда од јунаштва, храбрости, хладнокрвности и стратегијске вештине у битци код Вафанку-а 12. јуна о. г. Он је на почетку битке рањен у главу, али се није мицао из строја, но је издржао до краја и командовао својим оделењем. За то своје држање предложен је да добије орден Св. Ане са мачевима, а два Црногорца која су била с њим (Иван Поповић и Јаша Ражнатовић) добили су IV. степен крста св. Ђорђа.

Данас је Јована Поповића Липовца задесела та ретка част, да га усред борбе постављају ради јединства трупа, за главног војсковођу оних позиција.

У овај мах почели су и противници Русије отворено да зебу, јер увиђају, да није више далеко дан, кад ће Руси да прекину повлачење и пређу у напад. Ал онда је Јапанцима брзо одзвонило и ако још увек Русија има у Манџуурији само Азијску војску (Грузине, Лезгинце, Асетине, Черкезе, Башкале, Бурјатне) и друге, а њена европска војска је још скоро нетакнута.

Русија још никако није озбиљно узела Јапан, но и овако биће му доста.

Накнадни избор посланика у илочком котару.

Како нам јављају из илочког котара, у многим местима се обраћа велика пажња на програмни говор, што ће га говорити др. Жарко Миладиновић, кандидат српске народне радикалне странке сутра, у недељу, у Черевићу и Каменици. То је интересовање чак и код оних, који не припадају српској народној радикалној странци, па и код Хрвата.

Но плакати дра Жарка Миладиновића, који објављују овај програмни говор, нису ни стигли у сва места. Наиме Светолик Тодоровић, приватан чиновник, заустављен је код Сусека, те су му многи од тих плаката конфисковани, а конфисковане су му и „Заставе“, које је имао код себе.

По нашем парламентаризму, не сме се радити за опозиционог кандидата. Па чак се не смеју носити ни плакати, који објављују, да ће посланички кандидат држати програмни говор.

И то онда избори?! Што се тиче „Заставе“ питамо: По којем праву је могу конфисковати. Ми смо прошлих избора видели, да пред изборе пошта није достављала ни плакате ни новине и нами је слободно шиљати „Заставу“ онако како је нами воља, те ћемо у овој ствари жалити се. На жалост види се, да се променула само личност банова, а управа и дух Куена Хедерварија остао је и даље.

* * *

Добијамо ове редове: „Јуче, у петак је Светолик Тодоровић, приватни чиновник задржан на граници Сусека. То се догодило на телефонску наредбу из Илока. Пред кола му је изашао сеоски начелник са оружаним полицајем, претресао му је кола и узаптио пакет „Заставе“ и плакате, који су објављивали, кад ће др. Жарко Миладиновић држати свој програмни говор.

За тим су га одвели у општинску кућу, где је морао чекати на изасланика котарске области из Илока. Котарски изасланик му је замерио, што иде да кортешује, без пријаве. И што је носио плакате без пријаве. Они немају, рече, ништа против дра Жарка Миладиновића и његове кандидатуре, али се боје нереда и немира и мора им се пријавити сваки, ко иде по срезу.

Врло красно! Само где то стоји писа-

ПОДЛИСТАК.

С ПУТА КРОЗ СРПСКИ ЈУГ.

II.

Од Новога Сада до Загреба.

Јесте ли путовали кадгод у друштву? То вам има особиту чар. Све је то једно другом одано и до крајности искрено. А зар би друкчије могло бити и иначе, а камо ли, кад путују у друштву народни учитељи? Они су, кад се лично и не познају, браћа узајамна, а кад се упознају и кад уз то даду реч, да огромни пут превале заједнички, ту је сваком на длану срце и душа. Још смо се осетили сами у железничким колима, без публике, која нас не може да разуме.

Није дакле никакво чудо, што се одма на почетку путовања, пре него што су се могла угрејати седишта у железничким колима, заподео најискренији разговор о свему, што је у онај мах могло доћи на памет. Једни расправљају какву озбиљнију тему, други разговарају, како су се отиснули од свога дома, трећи о оном што виде са железнице, а понајвише уживају у пошалици и досеткама. Нађе се и по која шаљива причица. Друштво оживи и чисто заборави на све бриге. Све се то сродило међу собом. Није ни чудо. Веже нас једно за друго један позив, један рад, једне мисли, једна садашњост и једна будућност. А сад још више, један стан, једна соба, једна храна, тако да рекнем: један ваздух. Укратко: ми смо склопили међу собом велику учитељску породицу.

Што даље идемо, све се један другом више ближимо. Сасвим природно. Железничка кола се угрејала од сунца, а нас по богу доста унутри. Прва нам је брига била, да поскидамо капуте с леђа и огрлице с врата, да мало оданемо.

У Инђији се наша кола прикопчавају другом возу. Ту смо изашли на станицу, да се расхладимо. И ма да је сунце седало, запара је бивала све несноснија. На свакој станици, од Инђије тражили смо оне, што вичу крај железнице: воде, воде! Собом смо понели хладну вечеру, те онако из руке слатко повечерасмо.

Код куће би већ давно спавали, али овде нема сна. Једно, оно путничко расположење не да мира живцима, а друго, нема ни оне угодности. Тек дубоко у ноћ видите по једног, где је уграбио мало места, да се опружи. И онда је још питање, хоће ли сан на очи. Тако се то измењивало: једни су легали, други устајали, и опет легали и устајали.

На свакој станици, изилазили су путници и улазили у сва железничка кола редом, само у наша не, као да на њима беше исписано: Забрањен улазак. Доста је путницима, кад виде на сваком прозору наших кола неколико глава, па да не дођу међу нас. Па ипак смо добили госта. Један наш пријатељ, Сремац, који се није бојао „дамфбада“ у нашим колима, дошао је међу нас, да нас за час-два разоноди. Шала је шалу вијала, а песма песму...

Од Новога Сада до Загреба, видели смо три различите ношње народне. Друкчије се носи ратар Сремац, друкчије онај из Славоније, а још друкчије из села у околини загребачкој. Једнако је код свију: носе у торби све што им треба. Имају и право. Ми путници бар умемо то право да оценимо.

Спочетка смо се чудили, како то свет толико путује. Али кад размислиш: један путује што му треба да прода, други да купи, трећи у суд, четврти тражи парнице и тако даље — онда ти је одма јасно. Није ни чудновато у ком веку живимо.

Кад се почело развијавати, били смо међу славонским шумама. Јака роса попала по лишћу и трави, а први зраци сунчани већ су је нашли, да се с њоме прошале.

Ту је стародревни римски град, Сисак. Ту је и Сава. За неколико мањих станица, ево нам и Загреба. Прешли смо Саву и пара звижну, а воз стаде.

но. Та за време, док је избор расписан, могу се држати и зборови у затвореном простору, а да се не пријаве власти, а овде се забрањује, да се носе плакати који објављују тај збор?! И који су ти параграфи, који забрањују кортешовање дозвољеним средствима?! И нашто избори, кад нико се не сме радити, „без дозволе власти“ за кандидата опозиције?

Зар владин кандидат сме у пратњи званичника ићи срезом, зар за њега могу сви радити, којима је воља, а за кандидата опозиције не?

Нека се чиновници уздрже од кортешовања и нека не злоупотребљују своју власт, а другима нека се то остави, јер је то њихово право и јер им то закон дозвољава.

Оно: „да би се одржао ред,“ познат је изговор. Свуда тамо где се о изборима чине насиља, незаконитости и неправедности, и где нема слободе избора, тамо увек кажу: Све је то у интересу одржања реда. Чини се незаконитост, да би се бајаги спречила незаконитост. Познајемо ту стару прију и лију. Ал ти су се изговори већ толико отрцали, да не могу да упале. Вук је у старо време јео овцу под изговором, да му мути воду, данашњи уставни вук не тражи ни тог изговора, већ каже: Хоћу да те изедем, јер би се, може бити, могло догодити, да ми замутиш воду!

Гледа све то народ и прогледаће сасвим!

Светолика Тодоровића су милостиво отпустили. Али су му дали пратњу, те је под пратњом морао напустити илочки срез. Још ћемо се вратити на ову ствар.

* * *

„Браник“ доноси, да је радикална странка истакла за свог посланичког кандидата дра Жарка Миладиновића, па надовезује, како „Застава“ том приликом изјављује, да је др Гига Авакумовић престао бити чланом радикалне странке, и да ће радикали одлучно против њега радити. А завршује овако: „Тако мало по мало радикали прелазе у друге таборе!“

Ми смо изјавили у „Застави“ да је др. Гига Авакумовић већ пре више година иступио из радикалне странке и да је то било јавно. У томе нема ничег новог.

Но кад неко изађе из радикалне странке, ми се боримо против њега, и не кријемо то. Од кад је др. Гига Авакумовић иступио из радикалне странке, хиљадама су њих ступили у њу.

А како је код „Браника.“ Његову странку скоро већ сви напустили и он се не бори против њих. Њему је остало само то, да каже за оне који га напусте: Наши су!

Ми то друкчије. Др. Гига Авакумовић није наш и борићемо се одлучно против њега!

* * *

Добијамо ове редове: „У Каменици, Лединцима, Раковцу, Беочину, Черевићу, јако је опао број наших бирача, услед отпуста порезе. Но поред свега тога изгледи за радикалну странку нису лоши. Па и ако је избор објављен у последњем часу, па и ако се радикалној странци чине сметње она ће развити сву своју енергију и бориће се са свог кандидата, дра Жарка Миладиновића.“

Политички преглед.

Угарски државни сабор. У седници од јуче, петка, продужено је расправљање о прорачуну министра домобранства. Бакоњи критикује владину војну политику. Предлаже, да се уведе самостална угарска војска. Удвари критикује дух војске и војних старешина. Тражи, да се сразмерно и угарски војни часнници узимају у штаб. Егри се противи, што се у домобранаца налази војних старешина, који не знају мађарски. С тим је завршена расправа уопште. Министар војни Њири, полемише с предговорницима и одлучно обећава, да ће влада извршити свој војни програм, ако само узима времена за то. Тако ће на пр. повратити часнике из Угарске, који су по потреби службе премештени у аустријске пукове. Влада ће се старати и за друге појединости у војсци, да се уреде путем закона. У осталом — вели министар — домобранство је наше потпуно самостално и у свему мађарског духа, а што се у њих свира „Боже живи“... то је за то, што наређују службена правила. Затим су расправљене неке појединости прорачуна, па је онда прекинута ова ствар и расправљало се о војним установама. Бакоњи тражи, да се у Угарској подигне онакве исте војне школе, као што су оне у Аустрији. — На крају седнице барон Банфи у хитној интерпелацији моли министра привреде, да умири газде у Угарској што се тиче оскудице у пићи. Министар привреде Талијан на то вели, да ће влада учинити што треба, али шта и како ће у том поступити, сад неће да каже.

За дан два, па ће бити завршено расправљање о донешеном програму. И тада ће финансијски одбор да узме у претрес предлог о апропријацији. Међутим ће сабор да се забави изменом XXXIII. зак. чл. од 1894 године, о матрикулама државним, даље завршним рачунима, имунитетним стварима и расправиће предлоге о вициналним железницама и још неке ситније предлоге. После тога ће влада сазвати горњи дом, да и овај расправи прорачун и напред споменуте предлоге. И по свему судећи, сабор ће бити одгођен још августа до 6. октобра о. г.

Црна Гора. „Глас Црногорца“ јавља, да је кнез Никола потписао „Закон о изменама и допунама у закону о устројству министарства унутрашњих дела и административној подели државе од 8. априла 1903.“, који је ступио у живот 15. јула 1904. год.

Отварање државног сабора у Аустрији. Из Беча јављају, да је председник државног аустријског већа, гроф Ветер, брзојавно позват у Беч. И посвећени кругови мисле, да је његов долазак у Беч, у вези са што скоријим сазивом државног већа, нашто ни влада није с почетка помишљала.

Руско-јапански рат.

Непријатељи Русијини нешто су забринути и једе се на своје пријатеље Јапанце, јер их исход последње велике битке пред Хајченгом није ни мало задовољио.

И та велика погибија била је за то на томе месту, да се руска јужна одељења могу ујединити са језгром руске војске. Куропаткин је постигао што је хтео. Руској јужној војсци пошло је за руком да се у највећем реду повуче а при том зада непријатељу грдне губитке. И непријатељи руски признају, да у битци између Хајченг-Симучена, и ако су Руси уступили, успех је руски много већи него јапански. Управо о каквом јапанском успеху не може се ни говорити.

Словенству непријатељски листови, који су најпре по јапанским извештајима јављали да су руски губитци много већи од јапанских, сада већ мало друкчије гуде.

Сада јављају, да су руски и јапански губитци у људима, бајаги подједнаки. И тако ће мало по мало попуштати и најзад морати изнети праву истину. Свет је на то већ навикнут.

Исто тако стоји ствар и с оном борбом пред Љаојангом. Ни ту није пошло за руком Јапанцима оно главно, т. ј. да Русима зађу за леђа и да им пресеку одступницу. А то им неће ни поћи за руком, јер је Куроки и дан данас, 20—25 кило-

---

Протаремо очи и приправимо своје ствари. Многи су путници дошли у главни град Хрватске и Славоније. Наша група ипак је упала у очи. Свако је своје ствари сам изнео из железнице и кад смо све ствари наслагали, од нашега путничког пртљага начинио се читав град. Да смо оставили носачима да износе ствари, скоро их не би изнели.

У том се појави г. Др. Богдан Стојановић, адвокат и председник српског певачког друштва с неколико чланова универзитетске омладине; ту нас предусретну и с нама се поздраве. Др. Стојановић одма нам рече да су спремни станови, храна и распоред нашег боравка у Загребу, а тако исто и да је све за концерат удешено.

У конвикту хрватских народних учитеља имали смо угодне станове. Представимо се начелнику завода г. проф. Бајеру и разиђемо се по собама, да се умијемо и пресвучемо. Свежа горска вода из водовода лепо нас је освежила.

Конвикт је нова зграда, сазидана у најновијем делу Загребу, на два спрата. Осим начелника има два учитеља префекта. За испитиваче лекција узимају се питомцима слушаоци универзитета. Распоред соба је подесан. Простора је доста. Послуге доста. Хигијенски услови за један завод — рекао бих — испуњени су сви, особито у собама за спавање. Има око 80 питомаца.

Упутимо се на доручак у гостионицу Србина Мите Гостимировића где ће се одржати и концерат. Одавде сви заједно одемо у српску автономну школу. Зграда није бог зна колика али је школа добро уређена. Има врт за игралиште дечје. У школи раде три учитељске снаге. У сва четири разреда бива преко стотине деце. Прегледали смо Српску Банку, на којој се споља виде још трагови небратског дивљаштва у Загребу — не поновило се... У истој кући је управа „Привредника“, где смо се упознали са примањем и одашиљањем ученика-шегрта. Српски девојачки интернат модерно је смештен и уређен. Хрватски учитељски дом је на најлепшем месту, где је величанствено позориште, универзитет, хрватски „Сокол“ и с друге стране стручна обртничка школа, учитељска школа, па горостасна и дивна зграда велике реалне гимназије, какве нема равне мал те не у читавој монархији. У учитељском дому смештена је учитељска читаоница, учитељска новчана задруга, учитељско друштво за унапређење карактеристичних особина народних. Ту је и лепо уређени школски музеј. Видели смо штице од најстарије до најновије, па рачунаљке и рачунске таблице, по којима би се дала написати читава историја рачунске наставе. Видесмо и граничарског „оберлерера“ у војничкој униформи, у стаклету, опасан сабљом, знаком моћи и дисциплине, која је поред капларскога прута у оно доба држала углед старој школи. Велик део градскога музеја такође смо могли видети. Међу сликама истиче се особито Боцарићева: Гундулићев сан.

Све, све, али у вече састаћемо се са Србима, који су претрпели од своје браће Хрвата недавно оне жалости, о којима је читао цео свет. Необично смо се осећали. Ако су Срби у Загребу заслужили, да им се кућа поткопа, ваљда смо Срби и ми Бачвани, Банаћани и Сремци па да добијемо од своје браће бар једно: апцуг!

Ни близу. Унапред смо знали, да тога више нема, јер се гради слога Срба и Хрвата. А да ко је оно разградио? А зар нема очију, које могу и без рентгенових зрака провидети на дно? Има, има, само што се узде витопере политике не дају у руке озбиљним, образованим људима, који не гледају лако на тренутну добит.

Искупили смо се на концерту. Био је дупком пун врт Гостимировићеве гостионице. Враћали су се и натраг јер врт није могао више гостију да прими. После концерта добили смо места да седнемо само на узвишици, где смо пре тога певали и

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће ее знати нити сећивати да је тамо Срба икад и било!

мет[illegible]а далеко од Љаојанга, а између њега и [illegible]ојанга, има много утврђених руских позиција, које је мука освојити Дакле Јапанце опет чекају нове жртве.

А због Порт-Артура Јапанци очајавају. [illegible]ећ и њихови пријатељи Енглези признају, да је у последњем јуришу на порт артурска утврђења, погинуло 20.000 Јапанаца.

Кад узмемо у обзир, да су Јапанци у прво време говорили, како ће они заузети Порт Артур, па ма жртвовали и 30.000 људи, те кад видимо да су они до сада жртвовали већ преко 50.000, а још ништа нису учинили, онда нам је тек јасно, што су у Токију сви као утучени.

Руски извештаји о последњим борбама.

Руски генерал Сахаров послао је у Петроград овај извештај: Генерал Сасулић јавља ове појединости о борби од 18. о. м.

Јапанци су 17 о. м. почели свој нападај против нашег источног фронта Идућег дана у зору запазила се топовска ватра на десном боку. Борба је почела под повољним приликама за нас. Први глас допао ми је од потпуковника Солонке, који ме је известио, да он чврсто стоји на својој позицији, ма да његово одељење има много рањених. Чим сам то разабрао, наредио сам, да му се пошље појачање од две компаније и још једног батаљона, ма да пуковник Солонка у свом извештају то није захтевао

У исто време Јапанци нападоше и оделење генерала Мишченка и наш десни бок Наше батерије ућуткаше непријатељску артиљерију. Наша артиљерија није имала никаквих губитака и могла се благовремено добро постројити. У 10 сах. јавио ми је потпуковник Солонка ово: Сузбили смо покушај непријатеља, да нас опколи. Непријатељ има грдних губитака, а код нас су многи рањени. Капетан Голичински је погинуо; два официра и један лекар су рањени. — Непријатељ је сада са великом војском навалио на оделење Солонкино и овај је морао напрегнути све силе, да се одржи у своме положају. По што сам послао Солонки у помоћ прво два батаљона а за тим још $2^{3}/_{4}$ батаљона, изаслао сам пуковника Поповића Липовца са наредбом, да све трупе сједини под једном командом и да он узме главну команду над свима трупама на тој страни. Наш десни бок наставио је паљбу. И ако је непријатељ имао и брдске и пољске топове, ипак је наша артиљерија својом јаком ватром нанела непријатељу велике штете.

Куропаткинов положај.

Париском „Матен“-у јављају, да се на југу, истоку и северу све јаче стеже обруч, што су га образовали Јапанци. Генерални штаб држи, да ће Куропаткин сада променути тактику и да неће олако напустити Љаојанг. Куропаткин ће Љаојанг јако опасати шанчевима и ако се реши да уступи према Мукдену, он ће прво издесетковати непријатеља.

Још нешто о борби око Порт-Артура

Две кинеске лађице, стигле су у Чифу и са тих лађа приспели путници причају, да су Руси приликом последње борбе око Порт Артура, имали до 5000 које мртвих, које рањених. Јапански јуриш и овом приликом остао је без икаквих успеха. Читава киша руских граната осула се на Јапанце, и мине, које су под њима експлодовале, начиниле су праву пустош. Више од 20.000 Јапанаца остало је на месту мртвих. Адмирал Того са мора је бомбардовао брдска утврђења; руске батерије са успехом су одговарале на јапанска бомбардовања, која Русима нису нанела никаква квара. Другог дана борбе, руска порт артурска флота изашла је из пристаништа и отворила топовску паљбу на јапанску флоту. Руси су очували сва утврђења на истоку и у близини „Златног Брда“. Јапанска флота склонила се у источном правцу.

Потврда о јапанском поразу.

Енглеском листу „Морнинг Посту“ јављају из Шангхаја, да се потврђује истина, да су Јапанци приликом последњег јуриша на Порт-Артур, изгубили **бар 15.000 људи**, а руски губитци не износе 5000. С погледом на тако тешке губитке, Јапанци су решили, да ће тек онда учинити одсудан јуриш, кад сва спољна утврђења заузму. (Питање је само, кад ће то бити? Пр. ур. „З.“)

Зимњи станови за руску војску.

Приликом свога тродневног бављења у Харбину, Алексејев је учинио нужне мере да се удесе зимњи станови за руску војску.

Нове припреме за напад Порт-Артура.

Из Лондона јављају, да су у Токију у грозничавом стању, и очекују са нестрпљењем, да Порт-Артур падне. Јапанци се спремају на одсудан јуриш, на живот или смрт. Адмирал Того вреба тренутак, када ће целокупна руска флота из Порт-Артура покушати, да се пробије. У кинеским пристаништима Руси нуде велике цене да најме кинеске транспортне лађе, које би покушале да пробију блокаду Порт Артура и да тамо донесу угља.

Кинеске спреме.

Паришком „Матену“ јављају из Њучванга, да се у Кини чине велики војнички преображаји. Одашиљањем нових трупа повећава се војска Јанчикаја. Војнике обучавају јапански официри. Јанчикаји располаже сада са 150.000 људи. У Кини се спремају важни догађаји. Али поред свега овог тврђења биће ипак истина, да се Кина чува да не повреди неутралитет и никако не мисли да изазива Русију.

свирали. Концерат је, како нам рекоше, славно успео. Било је и браће Хрвата. Од Срба мало не сви. Председник савеза хрватских учитељских друштава, први данас живи педагог хрватски поздравио нас је: Жалим, што ми здравље и прилике фамилије не допуштају данас присуствовати концерту, што га приређујете у нашем Загребу. Слободан сам у лијепу сврху, за коју радите, допринијети десет круна. Живјела слога између Срба и Хрвата! Ваш Стјепан Басаричек — Камо лепе среће — помислили смо — да школа иде напред, па се никад не би дешавао покор међу рођеном браћом.

И ту је било игранке, ма да није заказана, да се даде одушке раздрагановости омладинској.

Сутра дан смо разгледали живи Загреб на Илици, Јелачићеву тргу и дивном шеталишту Зрињскога трга. А у дедет и по сати све је било спремно за пут. Добили смо засебна железничка кола. Стисли смо захвално свима руке, што су нас братски предусрели и испратили. И наша песма захвалница измешала се са клопотом железничких кола која нас поведоше у Фијуму, на море...

Загреб, 27. јуна 1904.

М. Ђ.

Уздисаји једног телета
(из илочког изборног котара).

Слушали сте за телећи паприкаш, телеће печење, телеће крезле, али за телеће уздисаје — тешко. Но ко пролази ноћу илочким котаром, чује тешке уздисаје телади. Да десет заљубљених уздане у један мах, не би било тако тешко и тако жалостиво.

А што су тако »жалостивна« телад илочког котара? Ни због чег другог, но што се истакао посланички кандидат радикалне странке: др. Жарко Миладиновић.

Неко је забележио уздисаје и кукњаву телади илочког котара, а та кукњава гласи:

— Проклети радикали! Док се истакао само кандидат владине странке, било је све лепо и красно, а од кад су дошли и радикали, наступила је читава несрећа по нас. Јер сад без нас телади, не може никако бити изабран владин посланик... Та ено већ оштре ножеве, да нас закољу и то не друкче, него на паприкаш. А свега тога не би било, да се кандидовао само владин присталица, јер у таквом добу, ми телад сасвим мирно спавамо.

Јао, шта је то?... Чује се неки звук, као да већ оштре ножеве. Али не! То само рода клепеће кљуном... Још имамо неколико часова живота...

Ми телад смо увек били уз високу управу и увек смо се радовали кандидату владине странке. Та ми смо у опште против уставности, избора и којекаквих драгулија. Треба да остане све овако, како је. Јер док буде овако, народ ће све већма сиромашити, те ће све мање јести меса. Камо среће да је још једно 30 година остао бан Хедервари, јер нам никад више такав доћи неће.

Док траје овако стање у земљи какво је сад, ми имамо изгледа да постанемо што. Могли би дочекати да постанемо краве и волови, јер теле кад остари постаје од њега само во или крава, а никад друго.

И онда нас не би јели овде у Срему као жалосни паприкаш. Него би нас извозили у Беч и Берлин, те би нас Швабе јеле на бивтеке, филете, фрикандове и т. д.

Но шта се то чује? Кола! Сад ми је крај, јер ево иду по мене... Иду кортеши владине странке да нас кољу, јер без нас не могу. Ах проклети радикали! Сва телећа крв на вашу главу... Кола се све јаче ближе. Али стој! То нису обична кола, на којима нас вуку на кланицу, то су кола на федере, на којима кортешују чиновници...«

Сирота телад у каквом су страху! Они су од вајкада мрзили радикале, ал овако као сад можда никада. Но радикали ће се утешити. Нису ни до сад уживали љубав телади, па не морају ни сад.

Вести из места и са стране.

Онима који траже пасош.

Од 1. тек. месеца по новом календару моћи ће се добити путни листови (пасоши) за Србију и Румунију код полицијског звања. Ти ће се пасоши под редовним приликама моћи добити и за пола сата. Но како у Новом Саду врло многи стоје у сродственој или трговачкој вези са Србијом, то је у њиховом интересу да не дочекају последњи дан, јер би се могло догодити да онда морају дуго чекати, па да пасош и недобију истог дана. Зато је у њиховом интересу да то учине раније. Ово важи нарочито за оне, који би хтели да учествују при крунисању краља Петра у Београду.

Српска стока на пештанском тргу.

Један пријатељ нашег листа, који се баш десио у Пешти, прича нам ово: 15. ов. месеца (у четвртак) било је на штајбрушком марвеном тргу око 2000 волова из Србије. Пре него што ће почети продаја, ветеринари приметише на једном комаду у мађарском оделу пијаце један случај слинавке и шапа. Управа одмах забрани продавање, а одмах за тим дође од угарског министарства трговине, да се за сву стоку забрањује извоз из Угарске. Услед овога решења мађарскога министра одмах је цена стоци из Србије пала 7—10 потура по килограму. Српски трговци одмах продадоше преко 1000 комада и изгубили до 100.000 круна. Остатак се мора продати што пре испод цене те ће српски трговци изгубити још 40.000 круна. Српска влада је енергично протестовала против овога поступка угарских власти.

Француска школска политика у Турској.

Јављају из Цариграда, како је француска влада намерила да обустави издавање припомоћи, што ју досад давала на духовничке француске школе у Турској. Министарство Комбово је радо, да ту своту употреби на француске народне школе, којима ће учитељи из Француске управљати у највећим варошима у Турској. Али се тврди, да турска влада не ће на то пристати.

Рад београдског одбора за Југословенску уметничку изложбу.

У својој прошлој седници „Одбор за Југословенску уметничку изложбу“ решио је, да прошири обим уметничке изложбе тиме, што ће једновремено приредити неколико „јужнословенских“ музичких концерата. У том правцу почело се живо радити. Већ су ангажовани неки виртуози из Софије, Београда, а за Загреб и Љубљану послати су изасланици да ангажују тамошње уметнике. Према припремама изгледа, да ће ово бити један од најсјајнијих музичких концерата, јер ће ту сваки народ дати оно што је најбоље. Уз то ће ово бити прва — да је тако назовемо — Југословенска „музичка изложба“. Ову новину поздрављамо са истим симпатијама, са којима смо поздравили и први омладински рад на прослављању стогодишњице. Све што будемо доцније саз-

но. Та за време, док је избор расписан, могу се држати и зборови у затвореном простору, а да се не пријаве власти, а овде се забрањује, да се носе плакати који објављују тај збор?! И који су ти параграфи, који забрањују кортешовање дозвољеним средствима?! И нашто избори, кад нико се не сме радити, „без дозволе власти“ за кандидата опозиције?

Зар владин кандидат сме у пратњи званичника ићи срезом, зар за њега могу сви радити, којима је воља, а за кандидата опозиције не?

Нека се чиновници уздрже од кортешовања и нека не злоупотребљују своју власт, а другима нека се то остави, јер је то њихово право и јер им то закон дозвољава.

Оно: „да би се одржао ред,“ познат је изговор. Свуда тамо где се о изборима чине насиља, незаконитости и неправедности, и где нема слободе избора, тамо увек кажу: Све је то у интересу одржања реда. Чини се незаконитост, да би се бајаги спречила незаконитост. Познајемо ту стару прију и лију. Ал ти су се изговори већ толико отрцали, да не могу да упале. Вук је у старо време јео овцу под изговором, да му мути воду, данашњи уставни вук не тражи ни тог изговора, већ каже: Хоћу да те изедем, јер би се, може бити, могло догодити, да ми замутиш воду!

Гледа све то народ и прогледаће сасвим!

Светолика Тодоровића су милостиво отпустили. Али су му дали пратњу, те је под пратњом морао напустити илочки срез. Још ћемо се вратити на ову ствар.

* * *

„Браник“ доноси, да је радикална странка истакла за свог посланичког кандидата дра Жарка Миладиновића, па надовезује, како „Застава“ том приликом изјављује, да је др Гига Авакумовић престао бити чланом радикалне странке, и да ће радикали одлучно против њега радити. А завршује овако: „Тако мало по мало радикали прелазе у друге таборе!“

Ми смо изјавили у „Застави“ да је др. Гига Авакумовић већ пре више година иступио из радикалне странке и да је то било јавно. У томе нема ничег новог.

Но кад неко изађе из радикалне странке, ми се боримо против њега, и не кријемо то. Од кад је др. Гига Авакумовић иступио из радикалне странке, хиљадама су њих ступили у њу.

А како је код „Браника.“ Његову странку скоро већ сви напустили и он се не бори против њих. Њему је остало само то, да каже за оне који га напусте: Наши су!

Ми то друкчије. Др. Гига Авакумовић није наш и борићемо се одлучно против њега!

* * *

Добијамо ове редове: „У Каменици, Лединцима, Раковцу, Беочину, Черевићу, јако је опао број наших бирача, услед отпуста порезе. Но поред свега тога изгледи за радикалну странку нису лоши. Па и ако је избор објављен у последњем часу, па и ако се радикалној странци чине сметње она ће развити сву своју енергију и бориће се са свог кандидата, дра Жарка Миладиновића.“

Политички преглед.

Угарски државни сабор. У седници од јуче, петка, продужено је расправљање о прорачуну министра домобранства. Бакоњи критикује владину војну политику. Предлаже, да се уведе самостална угарска војска. Удвари критикује дух војске и војних старешина. Тражи, да се сразмерно и угарски војни часници узимају у штаб. Егри се противи, што се у домобранаца налази војних старешина, који не знају мађарски. С тим је завршена расправа уопште. Министар војни Њири, полемише с предговорницима и одлучно обећава, да ће влада извршити свој војни програм, ако само узима времена за то. Тако ће на пр. повратити чланике из Угарске, који су по потреби службе премештени у аустријске пукове. Влада ће се старати и за друге појединости у војсци, да се уреде путем закона. У осталом — вели министар — домобранство је наше потпуно самостално и у свему мађарског духа, а што се у њих свира „Боже живи“... то је за то, што наређују службена правила. Затим су расправљене неке појединости прорачуна, па је онда прекинута ова ствар и расправљало се о војним установама. Бакоњи тражи, да се у Угарској подигне онакве исте војне школе, као што су оне у Аустрији. — На крају седнице барон Банфи у хитној интерпелацији моли министра привреде, да умири газде у Угарској што се тиче оскудице у пићи. Министар привреде Талијан на то вели, да ће влада учинити што треба, али шта и како ће у том поступити, сад неће да каже.

За дан два, па ће бити завршено расправљање о донешеном програму. И тада ће финансијски одбор да узме у претрес предлог о апропријацији. Међутим ће сабор да се забави изменом XXXIII. зак. чл. од 1894 године, о матрикулама државним, даље завршним рачунима, имунитетним стварима и расправиће предлоге о вицинималним железницама и још неке ситније предлоге. После тога ће влада сазвати горњи дом, да и овај расправи прорачун и напред споменуте предлоге. И по свему судећи, сабор ће бити одгођен још августа до 6. октобра о. г

Црна Гора. „Глас Црногорца“ јавља, да је кнез Никола потписао „Закон о изменама и допунама у закону о устројству министарства унутрашњих дела и административној подели државе од 8. априла 1903.“, који је ступио у живот 15. јула 1904. год.

Отварање државног сабора у Аустрији. Из Беча јављају, да је председник државног аустријског већа, гроф Ветер, брзојавно позват у Беч. И посвећени кругови мисле, да је његов долазак у Беч, у вези са што скоријим сазивом државног већа, нашто ни влада није с почетка помишљала.

Руско-јапански рат.

Непријатељи Русијини нешто су забринути и једе се на своје пријатеље Јапанце, јер их исход последње велике битке пред Хајченгом није ни мало задовољио.

И та велика погибија била је за то на томе месту, да се руска јужна одељења могу ујединити са језгром руске војске. Куропаткин је постигао што је хтео. Руској јужној војсци пошло је за руком да се у највећем реду повуче а при том зада непријатељу грдне губитке. И непријатељи руски признају, да у битци између Хајченг-Симучена, и ако су Руси уступили, успех је руски много већи него јапански. Управо о каквом јапанском успеху не може се ни говорити.

Словенству непријатељски листови, који су најпре по јапанским извештајима јављали да су руски губитци много већи од јапанских, сада већ мало друкчије гуде.

Сада јављају, да су руски и јапански губитци у људима, бајаги подједнаки. И тако ће мало по мало попуштати и најзад морати изнети праву истину. Свет је на то већ навикнут.

Исто тако стоји ствар и с оном борбом пред Љаојангом. Ни ту није пошло за руком Јапанцима оно главно, т. ј. да Русима зађу за леђа и да им пресеку одступницу. А то им неће ни поћи за руком, јер је Куроки и дан данас, 20—25 кило-

---

Протаремо очи и приправимо своје ствари. Многи су путници дошли у главни град Хрватске и Славоније. Наша група ипак је упала у очи. Свако је своје ствари сам изнео из железнице и кад смо све ствари наслагали, од нашега путничког пртљага начинио се читав град. Да смо оставили носачима да износе ствари, скоро их не би изнели.

У том се појави г. Др. Богдан Стојановић, адвокат и председник српског певачког друштва с неколико чланова универзитетске омладине; ту нас предусретну и с нама се поздраве. Др. Стојановић одма нам рече да су спремни станови, храна и распоред нашег боравка у Загребу, а тако исто и да је све за концерат удешено.

У конвикту хрватских народних учитеља имали смо угодне станове. Представимо се начелнику завода г. проф. Бајеру и разиђемо се по собама, да се умијемо и пресвучемо. Свежа горска вода из водовода лепо нас је освежила.

Конвикт је нова зграда, сазидана у најновијем делу Загребу, на два спрата. Осим начелника има два учитеља префекта. За испитиваче лекција узимају се питомцима слушаоци универзитета. Распоред соба је пдесан. Простора је доста. Послуге доста. Хигијенски услови за један завод — рекао бих — испуњени су сви, особито у собама за спавање. Има око 80 питомаца.

Упутимо се на доручак у гостионицу Србина Мите Гостимировића где ће се одржати и концерат. Одавде сви заједно одемо у српску автономну школу. Зграда није бог зна колика али је школа добро уређена. Има врт за игралиште дечје. У школи раде три учитељске снаге. У сва четири разреда бива преко стотине деце. Прегледали смо Српску Банку, на којој се споља виде још трагови небратског дивљаштва у Загребу — не поновило се... У истој кући је управа „Привредника“, где смо се упознали са примањем и одашиљањем ученика-шегрта. Српски девојачки интернат модерно је смештен и уређен. Хрватски учитељски дом је на најлепшем месту, где је величанствено позориште, универзитет, хрватски „Сокол“ и с друге стране стручна обртничка школа, учитељска школа, па горостасна и дивна зграда велике реалне гимназије, какве нема равне мал те не у читавој монархији. У учитељском дому смештена је учитељска читаоница, учитељска новчана задруга, учитељско друштво за унапређење карактеристичних особина народних. Ту је и лепо уређени школски музеј. Видели смо штице од најстарије до најновије, па рачунаљке и рачунске таблице, по којима би се дала написати читава историја рачунске наставе. Видесмо и граничарског „оберлерера“ у војничкој униформи, у стаклету, опасан сабљом, знаком моћи и дисциплине, која је поред капларскога прута у оно доба држала углед старој школи. Велик део градскога музеја такође смо могли видети. Међу сликама истиче се особито Боцаријева: Гундулићев сан.

Све, све, али у вече састаћемо се са Србима, који су претрпели од своје браће Хрвата недавно оне жалости, о којима је читао цео свет. Необично смо се осећали. Ако су Срби у Загребу заслужили, да им се кућа поткопа, ваљда смо Срби и ми Бачвани, Банаћани и Сремци па да добијемо од своје браће бар једно: апцуг!

Ни близу. Унапред смо знали, да тога више нема, јер се гради слога Срба и Хрвата. А да ко је оно разградио? А зар нема очију, које могу и без рентгенових зрака провидети на дно? Има, има, само што се узде витопере политике не дају у руке озбиљним, образованим људима, који не гледају лако на тренутну добит.

Искупили смо се на концерту. Био је дупком пун врт Гостимировићеве гостионице. Враћали су се и натраг јер врт није могао више гостију да прими. После концерта добили смо места да седнемо само на узвишици, где смо пре тога певали и

Седми Конгрес Српских Земљорадничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:

СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, сваки педаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странцима продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако, и само тако изгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине, па и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити сећати да је тамо Срба икад и било!

метара далеко од Љаојанга, а између њега и Љаојанга, има много утврђених руских позиција, које је мука освојати Дакле Јапанце опет чекају нове жртве.

А због Порт-Артура Јапанци очајавају. Већ и њихови пријатељи Енглези признају, да је у последњем јуришу на порт артурска утврђења, погинуло 20.000 Јапанаца.

Кад узмемо у обзир, да су Јапанци у прво време говорили, како ће они заузети Порт Артур, па ма жртвовали и 30.000 људи, те кад видимо да су они до сада жртвовали већ преко 50.000, а још ништа нису учинили, онда нам је тек јасно, што су у Токију сви као утучени.

Руски извештаји о последњим борбама.

Руски генерал Сахаров послао је у Петроград овај извештај: Генерал Сасулић јавља ове појединости о борби од 18. о. м.

Јапанци су 17 о. м. почели свој нападај против нашег источног фронта Идућег дана у зору запазила се топовска ватра на десном боку. Борба је почела под повољним приликама за нас. Први глас допао ми је од потпуковника Солонке, који ме је известио, да он чврсто стоји на својој позицији, ма да његово одељење има много рањених. Чим сам то разабрао, наредио сам, да му се пошље појачање од две компаније и још једног батаљона, ма да пуковник Солонка у свом извештају то није захтевао

У исто време Јапанци нападоше и оделење генерала Мишченка и наш десни бок Наше батерије ућуткаше непријатељску артиљерију. Наша артиљерија није имала никаквих губитака и могла се благовремено добро постројити. У 10 сах. јавио ми је потпуковник Солонка ово: Сузбили смо покушај непријатеља, да нас опколи. Непријатељ има грдних губитака, а код нас су многи рањени. Капетан Голичински је погинуо; два официра и један лекар су рањени. — Непријатељ је сада са великом војском навалио на оделење Солонкино и овај је морао напрегнути све силе, да се одржи у своме положају. По што сам послао Солонки у помоћ прво два батаљона а за тим још $2^3/_4$ батаљона, изаслао сам пуковника Поповића Липовца са наредбом, да све трупе сједини под једном командом и да он узме главну команду над свима трупама на тој страни. Наш десни бок наставио је паљбу. И ако је непријатељ имао и брдске и пољске топове, ипак је наша артиљерија својом јаком ватром нанела непријатељу велике штете.

Куропаткинов положај.

Париском „Матен“-у јављају, да се на југу, истоку и северу све јаче стеже обруч, што су га образовали Јапанци. Генерални штаб држи, да ће Куропаткин сада променути тактику и да неће олако напустити Љаојанг. Куропаткин ће Љаојанг јако опасати шанчевима и ако се реши да уступи према Мукдену, он ће прво издесетковати непријатеља.

Још нешто о борби око Порт-Артура.

Две кинеске лађице, стигле су у Чифу и са тих лађа приспели путници причају, да су Руси приликом последње борбе око Порт-Артура, имали до 5000 које мртвих, које рањених. Јапански јуриш и овом приликом остао је без икаквих успеха. Читава киша руских граната осула се на Јапанце. и мине, које су под њима експлодовале, начиниле су праву пустош. Више од 20.000 Јапанаца остало је на месту мртвих. Адмирал Того са мора је бомбардовао брдска утврђења; руске батерије са успехом су одговарале на јапанска бомбардовања, која Русима нису нанела никаква квара. Другог дана борбе, руска порт артурска флота изашла је из пристаништа и отворила топовску паљбу на јапанску флоту. Руси су очували сва утврђења на истоку и у близини „Златног Брда“. Јапанска флота склонила се у источном правцу.

Потврда о јапанском поразу.

Енглеском листу „Морнинг Посту“ јављају из Шангхаја, да се потврђује истина, да су Јапанци приликом последњег јуриша на Порт-Артур, изгубили **бар 15.000 људи**, а руски губитци не износе 5000. С погледом на тако тешке губитке, Јапанци су решили, да ће тек онда учинити одсудан јуриш, кад сва спољна утврђења заузму. (Питање је само, кад ће то бити? Пр. ур. „З.“)

Зимњи станови за руску војску.

Приликом свога тродневног бављења у Харбину, Алексејев је учинио нужне мере да се удесе зимњи станови за руску војску.

Нове припреме за напад Порт-Артура.

Из Лондона јављају, да су у Токију у грозничавом стању. и очекују са нестрпљењем, да Порт-Артур падне. Јапанци се спремају на одсудан јуриш, на живот или смрт. Адмирал Того вреба грешутак, када ће целокупна руска флота из Порт-Артура покушати, да се пробије. У кинеским пристаништима Руси нуде велике цене да најме кинеске транспортне лађе, које би покушале да пробију блокаду Порт Артура и да тамо донесу угља.

Кинеске спреме.

Паришком „Матену“ јављају из Њучванга, да се у Кини чине велики војнички преображаји. Одашиљањем нових трупа повећава се војска Јанчикаја. Бјнике обучавају јапански официри. Јанчикаји располаже сада са 150.000 људи. У Кини се спремају важни догађаји. Али поред свега овог тврђења биће ипак истина, да се Кина чува да не повреди неутралитет и никако не мисли да изазива Русију.

Уздисаји једног телета
(из илочког изборног котара).

Слушали сте за телећи паприкаш, телеће печење, телеће крезле, али за телеће уздисаје — тешко. Но ко пролази ноћу илочким котаром, чује тешке уздисаје телади. Да десет заљубљених уздане у један мах, не би било тако тешко и тако жалостиво.

А што су тако »жалостивна« телад илочког котара? Ни због чег другог, но што се истакао посланички кандидат радикалне странке: др. Жарко Миладиновић.

Неко је забележио уздисаје и кукњаву телади илочког котара, а та кукњава гласи:

— Проклети радикали! Док се истакао само кандидат владине странке, било је све лепо и красно, а од кад су дошли и радикали, наступила је читава несрећа по нас. Јер сад без нас телади, не може никако бити изабран владин посланик... Та ено већ оштре ножеве, да нас закољу и то не друкче, него на паприкаш. А свега тога не би било, да се кандидовао само владин присталица, јер у таквом добу, ми телад сасвим мирно спавамо.

Јао, шта је то?... Чује се неки звук, као да већ оштре ножеве. Али не! То само рода клепеће кљуном... Још имамо неколико часова живота...

Ми телад смо увек били уз високу управу и увек смо се радовали кандидату владине странке. Та ми смо у опште против уставности, избора и којекаквих драгулија. Треба да остане све овако, како је. Јер док буде овако, народ ће све већма сиромашити, те ће све мање јести меса. Камо среће да је још једно 30 година остао бан Хедервари, јер нам никад више такав доћи неће.

Док траје овако стање у земљи какво је сад, ми имамо изгледа да постанемо што. Могли би дочекати да постанемо краве и волови, јер теле кад остари постаје од њега само во или крава, а никад друго.

И онда нас не би јели овде у Срему као жалосни паприкаш. Него би нас извозили у Беч и Берлин, те би нас Швабе јеле на бивтеке, филете, фрикандове и т. д.

Но шта се то чује? Кола! Сад ми је крај, јер ево иду по мене... Иду кортеши владине странке да нас кољу, јер без нас не могу. Ах проклети радикали! Сва телећа крв на вашу главу... Кола се све јаче ближе. Али стој! То нису обична кола, на којима нас вуку на кланицу, то су кола на федере, на којима кортешују чиновници...«

Сирота телад у каквом су страху! Они су од вајкада мрзили радикале, ал овако као сад можда никада. Но радикали ће се утешити. Нису ни до сад уживали љубав телади, па не морају ни сад.

Вести из места и са стране.

Онима који траже пасош.

Од 1. тек. месеца по новом календару моћи ће се добити путни листови (пасоши) за Србију и Румунију код полицијског звања. Ти ће се пасоши под редовним приликама моћи добити и за пола сата. Но како у Новом Саду врло многи стоје у сродственој или трговачкој вези са Србијом, то је у њиховом интересу да не дочекају последњи дан, јер би се могло догодити да онда морају дуго чекати, па да пасош и недобију истог дана. Зато је у њиховом интересу да то учине раније. Ово важи нарочито за оне, који би хтели да учествују при крунисању краља Петра у Београду.

Српска стока на пештанском тргу.

Један пријатељ нашег листа, који се баш десио у Пешти, прича нам ово: 15. ов. месеца (у четвртак) било је на штајбрушком марвеном тргу око 2000 волова из Србије. Пре него што ће почети продаја, ветеринари приметише на једном комаду у мађарском оделу пијаце један случај слинавке и шапа. Управа одмах забрани продавање, а одмах за тим дође од угарског министарства трговине, да се за сву стоку забрањује извоз из Угарске. Услед овога решења мађарскога министра одмах је цена стоци из Србије пала 7—10 потура по килограму. Српски трговци одмах продадоше преко 1000 комада и изгубили до 100.000 круна. Остатак се мора продати што пре испод цене те ће српски трговци изгубити још 40.000 круна. Српска влада је онергично протестовала против овога поступка угарских власти.

Француска школска политика у Турској.

Јављају из Цариграда, како је француска влада намерила да обустави издавање припомоћи, што ју досад давала на духовничке француске школе у Турској. Министарство Комбово је радо, да ту своту употреби на француске народне школе, којима ће учитељи из Француске управљати у највећим варошима у Турској. Али се тврди, да турска влада не ће на то пристати.

Рад београдског одбора за Југословенску уметничку изложбу.

У својој прошлој седници „Одбор за Југословенску уметничку изложбу“ решио је, да прошири обим уметничке изложбе тиме, што ће једновремено приредити неколико „јужнословенских“ музичких концерата. У том правцу почело се живо радити. Већ су ангажовани неки виртуози из Софије, Београда, а за Загреб и Љубљану послати су изасланици да ангажују тамошње уметнике. Према припремама изгледа, да ће ово бити један од најсјајнијих музичких концерата, јер ће ту сваки народ дати оно што је најбоље. Уз то ће ово бити прва — да је тако назовемо — Југословенска „музичка изложба“. Ову новину поздрављамо са истим симпатијама, са којима смо поздравили и први омладински рад на прослављању стогодишњице. Све што будемо доцније саз-

---

свирали. Концерат је, како нам рекоше, славно успео. Било је и браће Хрвата. Од Срба мало не сви. Председник савеза хрватских учитељских друштава, први данас живи педагог хрватски поздравио нас је: Жалим, што ми здравље и прилике фамилије не допуштају данас присуствовати концерту, што га приређујете у нашем Загребу. Слободан сам у лијепу сврху, за коју радите, допринијети десет круна. Живјела слога између Срба и Хрвата! Ваш Стјепан Басаричек — Камо лепе среће — помислили смо — да школа иде напред, па се никад не би дешавао покор међу рођеном браћом.

И ту је било игранке, ма да није заказана, да се даде одушке раздрагености омладинској.

Сутра дан смо разгледали живи Загреб на Илици, Јелачићеву тргу и дивном шеталишту Зрињскога трга. А у дедет и по сати све је било спремно за пут. Добили смо засебна железничка кола. Стисли смо захвално свима руке, што су нас братски предусрели и испратили. И наша песма захвалница измешала се са клопотом железничких кола која нас поведоше у Фијуму, на море...

Загреб, 27. јуна 1904.

М. Ђ.

нали о раду горепоменутог Одбора, саопштићемо читаоцима.

Осушила се Тиса.

Из Старог Бечеја јављају, како је Тиса због велике суше непрестано у опадању. А бечејски део мртве Тисе крај превоза, тако је сасушен, да се преко ње без бриге може ићи по суву. А велика, жива Тиса је местимице тако мала, да се по њој може газити на тридесет стопа у дужину.

Иван Зајц.

Велики хрватски музичар и композитор, Иван Зајц, навршио је прекјуче 70 годину свога живота. То је — може се рећи — најплоднији композитор на словенском југу. Врло је млого радио и урадио у музици, а од силних композиција (има их преко 1000!) истичу се девет опера, међу њима као најбоља и најпопуларнија „Зрињски“. Он је ђак талијанске школе, што му се види и на делима. Компоновао је и многу српску песму (Змајеву, Бранкову итд.), и песме му се и међу Србима млого и врло радо певају, а као највећу заслугу приписују му Хрвати, што им је створио оперу.

Митровачки котарски предстојник.

Пише нам пријатељ из митровачког котара: Све су новине донеле вест, да је предстојник Катрајн навршио 40 година службе, али не доносе, да ће у пензију. Катрајн је остао још у инвентару старе војне крајине, који је примила нова ера па је предала ери „реда, рада и законитости“, а ова опет ери „доброте и поштења“. За свога деловања у Митровици показао се као врло ревностан извршилац „виших“ наредаба, а једаред чак (приликом избора дра Мише Михајловића за српски народни црквени сабор) покушао је да се „делотворно“ умеша, и ако га није нико молио ни овластио, и ако град Митровица не спада у делокруг његова рада. У котару је гледао да задржава зидање школа, наговарао народ (на пр. у Кузмину) да не зида тротоаре, у имовној општини и у болници прелазио је често пута свој делокруг (као владин комесар). — Иначе сумњамо, да ће које око за њим заплакати! Једино би желили (али ће нам се тешко та жеља испунити!), да влада увиди и да на то место, у чисто српском котару, мете Србина; па ма био и мало бољи, од Катрајнова претходника, „Србина“ Жакуле!

Закон о пасошима.

Од 1. августа о. г. (п. р.) ступио је нов закон о издавању пасоша. По том закону издају одсада путовнице кр. жупанијске области, градска поглаварства и државна полиција у Земуну. По новом закону промењене су и таксе. Зато доносимо дотично место из наредбе, које говори о новим таксама: Пристојбе за издање пасоша на основу §. 14. закона установљују се и то: 1. за пасоше, издане за надничаре, раднике, обртнике, помоћнике и шегрте и у опће за оне, који живе од зараде, која не премашује обичну надницу, за издање пасоша 70 филира, а за биљеговање истих 30 филира (1 круна) 2. за пасоше, издане за све особе иногa занимања за издање 6 круна, а за биљеговање 2 круне (8 круна.) Ако ваљаност пасоша траје преко једне године, плаћа се двострука пристојба за издање (т. ј. 14 К) а траје ли преко две године, тространа (т. ј. 20 К.) За супутнике, уврштене у пасош, не плаћају се посебне пристојбе. За пограничне путне изказнице (цертификате) не плаће се пристојба за издање. Пристојбу за издање пасоша и биљеговину имаде молитељ положити у готовом новцу код надлежног општинског или градског поглаварства, односно код редарственог повереништва (државне полиције) у Земуну, а у случају §. 7. напутка, код кр. жупанијске власти.

Пренос костију Имре Текелија.

Краљ Франц Јосиф допустио је, да се донесу у Угарску и кости Имра Текелија, очува Фрање Ракоција II. а некадашњег вође странке т. зв. Куруца, који су се били побунили против Леополда I. због гоњења протестаната и суспендирања устава. Кости Текелијине су у јерменском гробљу у Никомидији, одакле ће се пренети у Угарску.

Српски пчелари и професор Јован Живановић.

Изишло је засебно оштампано писмо ученог професора Живановића, упућено одбору „Српске пчеларске задруге“, која њему у част хоће да приреди изложбу. Писмо говори о потреби економских школа међу Србима. За сада доносимо из њега овај завршетак: „Што се пак мене тиче, морам признати као човек, који љуби истину, да ми годи и ласка што је вољан Славни Одбор у славу и моју приредити изложбу, па као што ми то годи, тако исто морам признати да ми не годи што су ми врата без моје воље, без мојега захтевања затворили у богословији, у којој сам служио 28 година и два месеца, написавши за то време „Црквенословенску граматику за богослове“, уредивши у друштву са професором Јованом Живковићем „Зборник“ и додавши му речник црквенословенски за богослове, а осим тога још и многа Разночтенія у „Сиону“ све за богослове и т. д. Ја сам у богословији с љубављу радио, јер из ње излазе богослови, који ће као пароси бити у сваком погледу све и сва народу својему, „душепопечитељи“ и мудри учитељи и саветници у свачем. Чудно је заиста, да у исто време с једне ме стране славни одбор „Српске пчеларске задруге“ обасипа хвалом, а с друге стране отворише ми се врата да изидем из онога завода, у којем сам 26 година предавао пчеларство с великом вољом и љубављу и то тринаест година бадава. Не могу казати да је ово последње учињено мени въ желчи горести, али је учињено въ союзѣ неправды. А да богме, политика не гледа на правду! (Цела та политика састоји се у томе, што је уочи архидијецезалне епархијске скупштине требало створити место ванредног професора Валерија Прибићевића и тим, преко брата му, везати „самосталце“ да гласају уз оца-Георгија. А требало је и „пчелару“ Максимовићу, рођаку „свете породице“ побољшати приход! Пр. У. „З.“)

Породичка драма.

Из Темишвара јављају, како је сељак Атанасије Гојум убио прво своју жену и сина, па онда се обесио. Атанасије је пре две године на слободну ногу убио љубавника своје жене и закопао га у земљу. А кад се ових дана разболео, призна то своје дело пред својом женом и из страха, да ће га ова одати, убије и њу, и сина и себе.

Кратке вести.

— Очекивати је и даље топло време а само у северо-западним крајевима местимице кишу.

— Канал што ће преко Русије спојити Црно Море с Балтијским водама биће 1468 миља дуг и стаће 900 милијуна круна.

— Енглески краљ стиже у Маријенбад 12. а наш краљ 16. августа. Сутра-дан ће наш краљ походити и Карлове Вари (Карлсбад), камо је позват од варошког сената.

— Британски посланик у Цариграду, известио турску владу, да предстоји нов покољ у Јерменској. Посланик позива турску владу, да предузме потребне мере.

Брзојави „Застави“.

Стигли 24. јула.

Кукрружња берба.

Будимпешта. Званични извештај јавља, да овогодишња берба кукуруза стоји рђаво и да ће кукурус већим делом са свим пропасти.

Из угарског сабора.

Будимпешта. Продужује се расправа у сабору о томе, да се створе нове војничке штипендије. Посланик Окулићани одбија предлог, јер нови наставни план у војним школама не води рачуна о угарском државном праву. Подноси предлог за одлуку да влада испошље на испите комесаре, који ће поднети извештај о резултатима. Барон Кас неприма предлог.

Руско-јапански рат

Будимпешта. Са бојног поља нема никаквих важних извештаја.

Париз Држи се, да се Куропаткин неће пре Мугдена упустити у какву велику битку.

Токио. Генерал Келер напао Јапанце код Јусулипцу. Генерал Куроки је обишао Келера с бока с топовима. У 9 сати су Јапанци потиснули Русе. (?)

Чеси и Немци.

Праг Влада намерава, да и на Будовичкој немачкој препарандији установи чешке паралелне разреде. Код Немаца је велико огорчење због тога.

Трговина.

НОВИ САД, 24. јула 1904. г. — Пшеница прве каквоће нова 10·30—— ф. Пшеница средња 10 ф. 10—20— н. Пшеница лакша роба 10 ф. —— Наполица. 8·50—9 ф. Јечам 6·60—70 Зоб 6·70—80 ф. до — ф. Кукуруз у зрну 6·80—90 ф. ——. ф. у зрну нови — ф. ——— у клипу — ф. ——— н.

Маст 66 фор. Сланина сува 68 фор. дебела паљена 68 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	42—43 нов.	живе
„ средњи . . .	40—41 нов.	мере
„ лаки . . .	38—39 нов.	
Теоци .	36—38 нов. по кили	
Јагњци	7—14 фор. по пару	
Овци .	——— фор. по пару.	

ТРГОВИНА ШПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСЕ

ЈОЦЕ СТЕФАНОВИЋА

у Белој Цркви (Fehértemplom)

потребује једног вештог солидног

■ ПОМОЋНИКА ■

који осим српског још мађарским, немачким и романским језиком влада.

718 1—3

ИЗ СЛОБОДНЕ РУКЕ

продајем

КУЋУ

састоји се из три собе, 1 шпајзом, подрумом, кујном, 2 чардака за кукуруз (1 од 10 хвати а други од 8 хвати од растовине), шталом за 30 комади марве, шупом за 8 кола, 2 бунара и двориштем од 1 ¼ ланца простора.

Осим тога и 70 јутара прве класе оранице, која земља лежи близу вароши.

Обратити се ваља власнику

Peter Straky,

719 1—2 у Митровици.

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

Радивоја Николајевића

у Митровици, 720 1—4

потребује два старија спомоћника, који су брзи и тачне детајлисте.

ПОМОЋНИК

за мушку модну и кратку робу, који није прешао 20. годину старости, а који подпуно говори српски може добити место. Понуде ваља слати

Kertész Mor

718 1—1 Нови Сад.

Преузимање гостионице.

Част ми је јавити пошт. публици, да сам у ТИТЕЛУ преузео од 1. августа ове године добро познати

Хотел „код Шајкаша.“

За добру кујну, ваљано природно пиће, јефтине собе за конаковање, брзу и савесну послугу уверће се моји поштовани гости.

Точим пештанско „**Крунско Пиво**“.

Молећи учтиво за многобројну посету, јесам са велештовањем

Јован Принер,

717 1—1 хотелијер.

ТРАЖИ СЕ:

БИРТАШ под рачун за једну варош у Срему; кућа на најбољем месту, напредак сигуран. 721 1—3

Упитати Администрацију „Заставе“.

ШЕГРТА!

Потребује штампарија P Vaszilijevits, Budapest, IV. Molnar-u. 5. Шегрт ће имати целу обскрбу. Од истог се потражује да поред српског мађарским језиком влада.

722 1—3

ЗА НАШУ помодно мануфактурну трговину потребујемо једног старијег и два млађа спомоћника, који говоре српски, немачки и мађарски. Првенство имају они, који су самостални продавци и који су излог аранжери.

НИКОЛЕ КРЕСТИЋА И СИНА

723 1—3 Последници у Белој Цркви.

Бедни доктор.

Приповетка: Луђиђија Капуана.

Зашто не, ја пристајем, само ако ми ти сам нађеш невесту одговори он оцу.

На месец дана после тога, отац, уз припомоћ пароха, старога пријатеља његове куће, нађе у суседном граду добру девојку.

— Јединица, добро васпитана и с приличним миразом... Само док је будеш видео, биће ш потпуно задовољан!

Радост доброга старчића, његов поглед пун нежности према сину, и снажан изглед, кад је, свечано испразив своја леђа, која су године пресавиле, корачао по соби, јасно показиваху, да му је будући брак синовљев скинуо с плећа добри десет година живота. „Видећеш, да ћеш бити задовољан!“ Ове речи, изговорене узбуђеним гласом, беху последњи докази, који склонише поколебаног Лоренца.

Њему, који беше већ навикао на усамљен, трудан живот, веома се допадаше положај нежењена човека, и родитељска кућа не изгледаше му нит пуста, нит хладна, док се, међу тим, дон Ђакомо осећаше после смрти своје жене, потпуно избивен из седла. Он се нахођаше у потпуној зависности од своје дремљиве слушкиње, која је вечито прегоревала ручак и никад није чистила прашину.

— Тим сам је мање смео отерати. Ова жена живи у нашој кући од самога рођења. Морао сам се на њу навикнути.

— Знам, знам! рече на ово поштени каноник; — за то ми и идемо у Ништему, да би све ово изменили, није ни тако докторе? обрати се он Лоренцу у то време кад их је екипаж носио по путу к овоме граду, подижући читаве облаке од прашине.

Лоренцо климну главом ћутећи, у знак одобравања, и продужи замишљено пушити своју цигару, посматрајући шумовиту околину, кроз коју пролажаху, и пољско цвеће и дрвеће клонуло од велике жеге у подне. Услед овог мрачног изгледа обузе га некаква неопределена туга и неразумљиви немир.

— Зашто сам пристао? Зашто?

*

Кад је видео девојку и провео са њом неколико часова у гостинској соби, — која је због овог свечаног догађаја наново преправљена, — умири се, и ако је његов будући таст, мршави, дугоноги човек, црн као бибер, с физиономијом и очима као у твора, још на првом погледу учинио на њега непријатан утисак.

Мала фигура плавојке, која га је сусрела с осмејком и наивном радозналошћу, обасипајући га питањима, као да су неки стари познаници, и нежна румен која се појављиваше кад год би се се он обратио к њој, поразише Лоренца.

— Ви нисте никад раније били у Ништеми?

— Нисам.

— Па како вам се допада овде? Сигурно, као становнику велике вароши...

— А, не, баш ми се допада. Има врло лепих изгледа.

Она је говорила с некаквом милом простотом, не афектирајући ни мало, подижући од времена на време прамен косе, који као да се беше узјогунио, те јој непрестано падаше на чело или покреташе брзо врх од језика квасећи њиме своје ружичасте усните.

Кад год је поцрвенела, лице јој изгледаше још нежније и дивније.

Дон Паолино рече девојци да штогод испева гостима.

— „Casta diva“ — то је музика из музике! рече он. — Испевај нам ту музику из музике, хоћеш ли?

— Та шта ти је!.. Па сињори ће побећи...

Но, дон Паолино, машући својом црном и дугачком, као стручак бибера, главом, настави:

— Сињори ће се задовољити. Они ваљда знају, да ти ниси Пати ..

(Наставиће се.)

ЕНГЛЕСКЕ ДАМЕ неупотребљују кад ни крем за лице, већ **краставчево млеко**, које се у правој енглеској квалитети добија се у апотеци С. Balass-а Безусловно сигурно дејствује и сасвим је безопасно средство за лепоту, које већ при другом или трећем мазању одстрањује пеге, флеке, митесере и другу нечистоћу лица, а даје лицу дражесну свежину и младалачки изглед Но треба навити, да на свакој бочици има име: „Balassa“, Бочица стаје 2 круне. Треба узети и прави енглески краставчев сапун, 1 круна; краставчев пудер 1 кр. 20 пот Добија се у свакој апотеци. Поштом разашиље апотека 126 10—

Натјечај.

Потписана општина треба једног учитеља и једну учитељицу за своју основну школу. Учитељу је плата 1200, а учитељици 700 круна годишње уз слободан стан и огрев и од спровода првом 3, а другом 2 кр. Компетентни морају бити Срби прав. вјере. Рок стечају 1. августа 1904. п ст.

У Дервенту 14. јула 1904.

Срп. православна црк. школска општина. 687 7—7

ЦИРКВЕНИЦА.

Хрватско Приморје.

Морско купалиште климатичко лијечилиште. Ради плићине мора, особито згодно за непливаче и дјецу. Дневно најмање пет пароброда у Ријеку и Нови-Сењ. Удобна сврашишта. Чисте приватни станови. Цијене прама свим кесама. Обавијести даје с највећом приправношћу безплатно.

Друштво
696 3—10 **за пољепшање Цирквенице.**

Потребујем једног
пекарскога помоћника
за печење црнога хлеба, који може одмах ступити,
Живана удова **Марковић,**
701 2—2 Рума (Срем).

КЊИЖАРНИЦА
МИЛАНА ИВКОВИЋА
у Новоме Саду
потребује једног **помоћника из галантеријске струке,** који је добар познавалац **бижуперије** и вичан намештању излога. Исти мора потпуно владати са српским, немачким и мађарским језиком.
Ступање што пре.
Потребујем и једног књижарског помоћника. 710 2—2

2 ПОМОЋНИКА

модно мануфактурне струке, који говоре четири земаљска језика, а да су изрсни продавци, могу добити место код
Kalman Brunner-a,
702 1—2 **у Перјамошу.**

ГОТОВО ЈЕ И РАЗАШИЉЕ СЕ:
СРПСКО ШКОЛСКО МАСТИЛО
5% иде на фонд св. Саве.

Бочице су произђене са врло укусном вињетом у црвено, плаво и белој боји са ликом великана Вука Ст. Караџића. Мастило је тако звано Антрацен најбоља квалитета. — Г. г. трговцима шаљем ценовник франко и бадава.

За пробу шаљемо поштански сандучић од 5 кгр. по повећем за 5 круне и 70 потура.

СТОВАРИШТЕ
СРПСКОГ ШКОЛСКОГ МАСТИЛА
(С. Ф. ОГЊАНОВИЋА)
664 8—10 **Срем. Карловци.**

Требам
за своју трговину једног доброг
сталног Комтоаристу,
који је добар кореспондент; потребан језик **српски и немачки** а првенство имају
помоћници мануфактурне струке.
Узеће се у обзир они, који имају леп, читак рукопис; **ступити може одмах.**
Никола Ивковић,
706 2—3 Нова Сад.

Red Star Line, Antwerpen

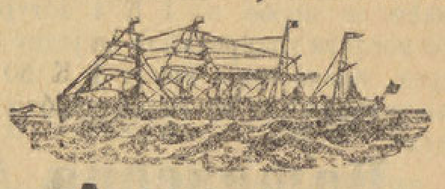

у Америку.

Прве класе поштански бродови. — Управо без претоваривања у Њујорк и Филаделфију. — Добро препитање. — Врло добро уређене лађе. — Јефтина вожња.
Извешћа даје: 336 62—
Red Star Line. 20. Wiedener Gürtel. in Wien.

ДОМАЋИ ПРОИЗВОД!
○ НОВИНА ○
KLEINOSCHEG SEC
170 13—25

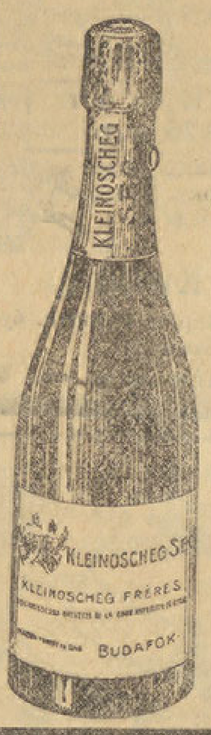

Производ
прве врсте.

Подруми шампањца
БРАЋЕ КЛАЈНОШЕГА
ц. и кр. двојаких набављача
БУДАФОК.

ОБУЋАРИ!!! 531 5—50
Американске шевро, бокс жуте, сиве коже и горњи делови ципела најјефтиније могу се поручити код
Gyöngy Sándor
стовариште коже и фабрика за горње делове ципела. Будимпешта. III. Tavasy utcza 1. szám.
Ценовник са сликама бесплатно.

ШИХТОВ САПУН
СА ЗНАКОМ.

„ЈЕЛЕН“

„КЉУЧ“

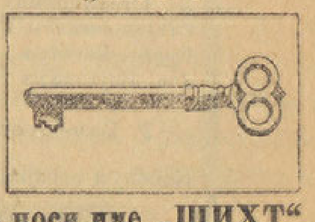

Најбољи, најиздашнији и по томе најјефтинији сапун. Слободан од сваких шкодљивих мешавина.
Добија се свуда.
При куповању треба нарочито пазити, да сваки комад сапуна носи име „ШИХТ“ и један од горњих заштитних знакова. 445 10—34

Бр. 8247/1904.

ТЕМИШВАРСКА ВАШАРСКА ОБЈАВА.

Овогодишњи св. Јакоби

ВЕЛИКИ ВАШАР

одржаће се

11. августа до 15. августа 1904. г. п. р.

Догон сваковрсне марве је на вашару дозвољен од четвртка 11. августа од 5 сати ујутру почевши.

Темишвар, 6. јула 1904.

Од варошке главне капетаније

БАНДЛ РЕЖЕ

681 2—2 варошки велики капетан.

Вашар банатских коња, рогате марве, оваца и свиња. — Вашар за воће, пољопривредне продукте, за трговину и занатлијство.

Ужасне су последице, ако се не предузму мере против преношења болести још за времена и то сад кад је скоро сваки други човек болестан и кад се, нерачунајући овамо дифтеритис, шарлах и врућицу итд. кад се страшно шири сува болест — турбекулоза*). Зато стоји сваком на расположењу да се повољи увери о ваљаности **„аутоматског апарата за децимфекцију, против ширења болести“**, па оно да у свом личном интересу својих најмилијих непропусти, да га намести у соби за спавање, становање, у својој радњи, канцеларији, магацину, радионици, нужнику итд. У просторијама, где долази много људи, нарочито тамо, где долазе болесна деца, неби смело бити без њега. Апарат је мали, елегантан и распростире пријатан мирис. Да би га и најсиромашнији могао набавити, послаће се пробе по 1 К 4 потуре франко (новац треба послати унапред) али на једну исту адресу само једаред, иначе стаје комад 1 К 50 пот. а новац се шаље унапред или се апарат добија поштанским поузећем.

Damascena Ass.,
Marillavölgy 190. 640 6—16

*) По званичној штатистици министарства унутрашњих дела умрло је 1902. год. 75,145 особа од суве болести.

Grand Prix, на светској изложби у Паризу 1900.

КВИЗДОВ

Корнајбуршки прашак, за рањење марве.

Дијетично средство за коње, рогату марву и овце.

Већ од 50 година налази се у свима штталама, кад коњи и марва немају вољу на јело, при рђавом варењу, за побољшање млека и за бољу, мужу код крава.

Цена једној кутији 1 К 40 пот., једној пола кутији 76 пот.

Прави је само онај, који имаде ову овде забележену заштитну марку. Шаљем илустроване каталоге бадаља и франко. Главно стовариште:

180 10—25 **Franz Joh. Kwizda,**

ц. и кр. аустро-угарски, краљ. рум. и кнеж. бугарски дворски набављача.

Kreisapotheke, Korneuburg bei Wien.

НА БУДИМПЕШТАНСКОЈ ИЗЛОЖБИ ВЕЛИКОМ МЕДАЉОМ ОДЛИКОВАНА

ТВОРНИЦА ТОРОЊСКИХ САТОВА И ЛИВНИЦА ЗВОНА

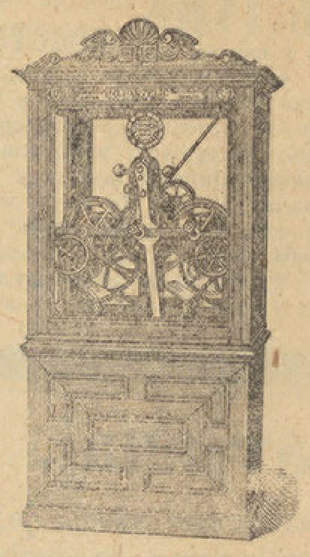

П. Ђ. ПАНТЕЛИЋА

У ЗЕМУНУ

израђује **нове торињске сатове** сопствене конструкције; лије и прелива

НОВА ЗВОНА

по најновијој системи (хармонично удешена),

козе за звона

од кованог гвожђа.

Мањим општинама дајем уз отплату на више година. 177 22—

1854. Основана 1854

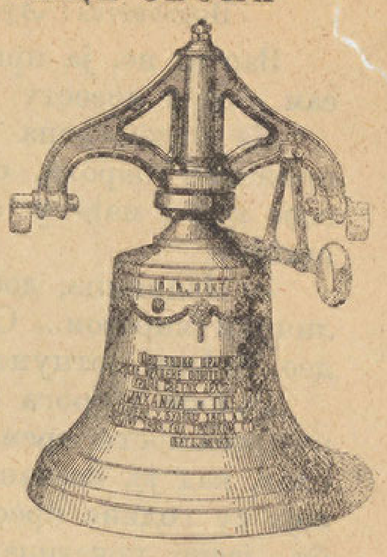

По високој кр. земаљској влади проглашена лековитом водом рудником

чиста алкаличко-муриатичка

Апатовачка киселица

није само најбоље и најздравије

столно пиће

него је и **најкориснија** и **најгласовитија**

лековита вода

која је од првих лијечничких ауторитета препоручена и дјелује ненадкриљиво код болести желудца, плућа, грклана, разних катара, астме, мјехура, каменца, хемероида (златне жиле, натеклих и зрнатих јетара, жгаравице и разних женских болести. 162 42—100

Одликована са 13 златних и сребрних колајна.

„Управитељство врела Апатовачке киселице“

Загреб, Илица број 17.

Добива се у свим лекарнама, трговинама миродија, ресторацијама и гостионама.

ПРЕСА ЗА ВОЋА И ГРОЖЂЕ,

које раде са сталним и двоструким притиском и односном регулацијом **„Herkules“** за ручну употребу а са највећом израдом.

ХИДРАУЛИЧКЕ ПРЕСЕ

за врло велики притисак и груби рад.

Машине за жрњање воћа и грожђа

Справа за крунење грожђа (Abbeermacshinen). Потпуно удешене за цеђења шире, које су покретне или непокретне.

Справе за цеђење сокова од воћа ступе за цеђење јагода.

Справе за сушење воћа и вељa, машине, које љуште и секу воће најновије патентиране, које саме раде и који се преносу и воде.

Штрцаљке (Syphonia) за винограде, дрва и за уништење горушице.

Плугови за винограде.

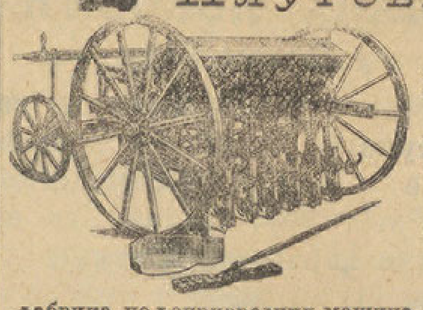

НАЈБОЉЕ МАШИНЕ СЕЈАЧИЦЕ

„AGRICOLA“ (Schubrad-System) за сраковрсно семење, без да се мењају точкови за брдо и доњу. Најлакше се креће, врло дуго трају; најјефтинија цена

Машина за кошење, грабље за сено, пресе за сено и сламу за ручну употребу, машина за крунење кукуруза, машине за вршење, гепел, справе за чишћење, трије и, плугови, ваљци, бране, сечке итд.

Израђујемо и продајемо под гаранцијом као шпецијалитете најновије кострукције.

PH. MAYFARTH & Co 350 8—12

фабрика пољопривредних машина, ливница гвожђа и радионица за плугове. **Wien, II./1. Taborstasse № 71.**

Одликовање са преко 500, златних, сребрних медаља итд.

Опширни илустровани каталози бадава и франко. Тражимо заступнике и препродавце.

Zacherlin

помаже изврсно као ненадмашими „сатирач инсекта“.

купуј

„само у флашама“

ДОБИТИ СЕ МОЖЕ

У Новом Саду код

Емериха Дицгена и сина
Лоренца Баумгартнера
Јосефа Бема
Н. Димовића
Т. Ђорђевића
Г. Ханзлиха
Драгутина Ненадовића
Ц. Либмана
Јосифа Лудвига
Браће Мирилов
Шаму Розенблита.
Љ. Стефановића сина
Стојановића и Радовановића
Браће Вагнера
Јос. Војтовића

У Бач-Брестовац код:

Консиум-ферајна

У Босанском Шамцу код:

Адолфа Трицла

У Черевићу код:

Ф. Крауса синова

У Ђулафалви код:

Клајна Армина

У Инђији код:

М. Петковића
Јована Ђармата

У Карловцима код:

Фрање Хомолке
Ст. С. Јанковића.

У Кленку код:

П. Х. Поповића апотекара.

У Кули код:

Ј. Шварца
Ферд. Кнефеља.

У Митровици код:

Јов. Костића „код плаве звезде“
Јована С. Мијића
С. А Крстоношића
Лазара Стојановића
Стевана Адамовића сина
Радивоја Николајевића
Карла Најбауера мл.
Велимира Радака
Нике Ненадовића.
Ђорђе Цх Хауер

У Нем. Паланци код:

Берхајма Мано
М. Фирста и друга
Марка Мацикића
Јосифа Хеусвирта 334 6—6
Карла Реселља.

У Ст. Бечеју код:

Луке Мравића
Госпође Самуела Фирста
Херцега Геза
Антона Пандека
Стевана Бранковића.

У Петроварадину код:

Ферд. Андреса
Игњата Андреса.
Мелхиора Киша.

У Руми код:

Андреса Георга
Н. Г. Јуришића и С. Ј. Јуришића
Димитрија Т. Јаковљевића
Швелбе Макса
Данила Удицког
Ема Вешел
Лазар Ивантић

У Сентомашу код:

Јована Манојловића мл.
Милана Манојловића
Вере Манојловића
Илије Јанковића.

У Тителу код:

Лазара М. Јанковића
Душана Кружана
Нонемахера Андреје.

У Т. Бечеју код:

Исидора Шлевингера

У Н. Врбасу код:

Франк Јакоб
Клајна Матије
Ферд. Сајдла
Шнајдера Јакова.

У Ст. Врбасу код:

Милета Лесковац, апотекар.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.